

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ และศึกษาปัญหาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดกลาง และบรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้าห้องสมุดคณะที่มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับประกาศให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จากโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง คือ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยมหิดล 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 6) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 7) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ 9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 33 คน โดยมีรายละเอียดประชากรดังนี้

ตารางที่ 3.1 ประชากรบรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ/บรรณารักษ์
ตำแหน่งหัวหน้าห้องสมุดคณะ จำแนกตามรายชื่อแต่ละมหาวิทยาลัย

ลำดับ ที่	รายชื่อมหาวิทยาลัย	บรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้า ฝ่ายพัฒนาฯ/บรรณารักษ์ตำแหน่ง หัวหน้าห้องสมุดคณะ (คน)
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6
2	มหาวิทยาลัยมหิดล	7
3	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	7
5	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5
6	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2
7	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	1
9	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1
รวม		33

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบเบี่ยงต้นและแบบเจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยได้
สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การปรัศนั้วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากตำราและเอกสาร
บทความทางวิชาการ บทความวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างเครื่องมือการ
วิจัย

2.2 การสร้างเครื่องมือ กำหนดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์
ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อคำถาม ความชัดเจน
ของสำนวนภาษา แล้วดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ส่งแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขและตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (content validity) ความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และประเด็นคำถาม จากนั้นดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

2.4 การทดลองใช้ นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำเสนอผลการทดลองใช้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์

2.5 การนำไปใช้ นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ในการศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบเบี่ยงต้น แล้วนำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว นำไปดำเนินการสัมภาษณ์ประชากรที่เป็นบรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดกลาง และบรรณารักษ์ตำแหน่งหัวหน้าห้องสมุดคณะที่มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แต่ละมหาวิทยาลัย ทั้ง 9 มหาวิทยาลัยในโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2553 โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบเผชิญหน้าหรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แล้วแต่ความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการจัดแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และทำการวิเคราะห์ แปลผลข้อมูล ดังนี้

4.1 กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) นำมาวิเคราะห์และแปลผลในรูปของค่าเฉลี่ย แล้วเขียนอธิบายโดยใช้วิธีเชิงพรรณนา (description)

4.2 กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) การวิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มกระทำพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ นับแต่

เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวนหนึ่ง แล้วก็เริ่มวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นเก็บข้อมูลต่อไป เมื่อได้ข้อมูลจำนวนมากพอก็วิเคราะห์อีก กระทำควบคู่กันไปเช่นนี้ (พวา พันธุ์เมฆา 2549: 111) ซึ่ง สุกงศ์ จันทวานิช (2551: 17-64) ได้แบ่งการดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยเน้น

กระบวนการแสวงหาความรู้จากข้อเท็จจริงสู่ข้อสรุปที่เป็นแนวคิดทฤษฎีเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสม

4.2.2 การตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้มั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูล เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าอยู่ในระดับที่น่ามาวิเคราะห์และตอบปัญหาของการวิจัยได้

4.2.3 การจัดบันทึกและการทำดัชนีข้อมูล เป็นการจัดบันทึกข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมหลังจากที่ได้จัดบันทึกแล้ว จะเริ่มทำดัชนีข้อมูลหรือการกำหนดรหัส (coding) ข้อมูลให้กับประเด็นต่างๆ จากการสัมภาษณ์ เช่น นโยบายการจัดหาทรัพยากร การจัดสรรงบประมาณ แหล่งของงบประมาณ เป็นต้น ถือเป็นขั้นตอนการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ที่ได้มา ซึ่งช่วยในการสะสางข้อมูลพร้อมทั้งปูพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2.4 การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล เป็นการนำความคิดที่ประมวลได้จากการทำดัชนีข้อมูล และเชื่อมโยงดัชนีนั้นเข้าด้วยกันแล้วลงมือเขียนเป็นประโยคหรือข้อความเชิงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ หากข้อมูลส่วนใดที่ไม่ต้องการ การทำข้อสรุปชั่วคราวก็ตัดออก จึงเป็นการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

4.2.5 การสร้างข้อสรุปและการพิสูจน์ข้อสรุป เป็นการนำข้อสรุปชั่วคราวที่ถูกตรวจสอบและยืนยันแล้ว นำมาเชื่อมโยงต่อกันเพื่อให้เป็นบทสรุป ซึ่งจะตอบปัญหาของการวิจัยได้ จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนการพิสูจน์ว่าบทสรุปนั้นเป็นการสรุปที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำไปเขียนรายงานการวิจัยต่อไป